

Liite 2 Lämminveristen ratsuhevos- ja ratsuponoriiden terveysvaatimukset

YLEISTÄ

Jalostusarvostelutilaisuuteen ei saa tuoda hevosta/ponia, jolla on todettu tarttuva sairaus tai jolla on tarttuvaan sairauteen viittaavia oireita. Sairasta (esim. voimakkaat ontumat tai hengitystiesairaudet), hoitamaton tai hyvin alikuntoista hevosta ei myöskään voida esittää jalostusarvostelussa. Näissä tapauksissa hevonen voidaan lautakunnan päätöksellä jättää arvostelematta tai arvostelu voidaan keskeyttää eläinsuojelullisista syistä.

Jalostusarvosteluun ilmoittautumisen yhteydessä jalostusarvosteltavan oriin omistaja tai haltija täyttää ja allekirjoittaa lomakkeen, jossa annetaan selvitys oriille tehdyistä leikkauksista sekä mahdollisista sairauksista ja käyttäytymishäiriöistä.

Jalostusarvosteluun ilmoitetut oriit on röntgenkuvattava määräaikaan mennessä ennen jalostusarvostelutilaisuutta. Kuvat voidaan ottaa aikaisintaan 12 kuukautta ennen jalostusarvostelu-tilaisuutta, kuitenkin aikaisintaan silloin, kun hevonen on kaksi vuotta.

Jalostukseen **hyväksytyt** oriit testataan warmblood fragile foal syndrome:n (WFFS) varalta. Näyte otetaan hevostarkastuksen yhteydessä. Mikäli oriilla on jo testitulokset valmiina, toimitetaan se Suomen Hippokseen.

Ratsuponijalostukseen tarjottavat, newforestponiori Kantje's Ronaldosta polveutuvat, oriit on tutkittava geenitestillä ennen oritestiä myotoniaan altistavan geenivirheen varalta. Ratsuponijalostukseen hyväksyttävät newforestponioriit on testattava myös PSSM1 geenin osalta, mutta kantajia ei suljeta pois jalostuksesta, vaan tulos merkitään tiedoksi.

Oriiden jalostusarvostelutilaisuudessa on arvostelujen ajan paikalla Suomen Hippos ry:n nimeämä eläinlääkäri, joka toimii oriiden jalostusarvostelulautakunnan jäsenenä. Lautakunnan muut jäsenet voivat myös olla mukana eläinlääkärintarkastuksessa.

Oriiden tutkimuksessa kiinnitetään huomiota hevosen yleiseen terveydentilaan ja käyttäytymiseen. Oriita on pystyttävä tutkimaan arvostelutilaisuudessa. Mikäli oriin käyttäytyminen ei mahdollista tutkimista, voidaan arvostelu keskeyttää.

Oriiden terveydentilasta tutkitaan erityisesti yleinen terveydentila, sukuelimet, suu ja hampaat sekä liikuntaelinten terveydentila.

LÄÄKEAINETESTAUS

Oriiden jalostusarvostelutilaisuudessa noudatetaan Hippoksen lääkintäohjetta lääkeainejäämien suhteen. Valvonta suoritetaan arvostelutilaisuudessa pistokokein.

KIVEKSET

Kivesvika voi aiheuttaa oriin hylkäämisen. Erilaisia kivesvikoja (esim. nivusträ, piilokives, kiertynyt kives, kivesten epänormaali koko tai rakenne, kivistulehdukset) esiintyy hevosilla kohtalaisen yleisesti. Usein kivesviat heikentävät myös oriin hedelmällisyyttä (fertiliteettiä).

Mikäli jalostusarvostelutilaisuudessa todetaan oriilla kivesvika, tai oriilta on poistettu kives kivistulehduksen tai muun syyn vuoksi, voidaan ori määrätä fertiiliteettitutkimukseen. Fertiiliteettitutkimus ja eläinlääkäriin todistus vaaditaan aina, jos oriilla todetaan piilokives tai kiveksen puuttuminen.

Nuorta oritta, jolla on tai on ollut nivustyrä tai piilokives, ei voida hyväksyä jalostukseen. Vanhempi ori, jolla on merkittävät jälkeläisnäytöt tai omat kilpailusuoritukset, voidaan hyväksyä jalostukseen vain, mikäli oriin fertiiliteetti on tutkimuksen mukaan hyväksyttävä.

Jalostukseen hyväksytyjen oriiden omistajien on ilmoitettava Suomen Hippokseen, mikäli ori myöhemmin operoidaan nivustyrän vuoksi. Oriiden tiinehdyttämistuloksia seurataan vuosittain. Mikäli aihetta ilmenee, ori voidaan määrätä fertiiliteettitutkimuksiin. Fertiiliteettitutkimuksen tulokset ovat julkisia.

HAMMASVIAT

Kaikki purennan epänormaalit löydökset kirjataan ylös. Eтуhampaiden ylä- tai alapurenta (yli puolen hampaan mitta), voi olla voimakkaana hylkäävä löydös. Poskihampaiden voimakas ylä- tai alapurenta, hammasrivistön siirtymät tai puuttuvat hampaat kirjataan ylös.

Ori voidaan tarvittaessa ohjata jatkotutkimuksiin ennen jalostukseen hyväksymistä.

Mikäli oriilta puuttuu hampaita, vaaditaan tästä aina eläinlääkärintodistus. Hampaiden epänormaali kuluminen kirjataan lausuntoon.

Kitalakihalkio on hylkäävä löydös. Vakava purentavika voi aiheuttaa oriin hylkäämisen.

HENGITYSTIET

Mikäli hevosella on jatkuvia hengitysvaikeuksia ja sen yleiskunto on heikentynyt, voi tämä aiheuttaa oriin hylkäämisen eläinsuojelullisista syistä. Näiden syiden vuoksi oriin testi voidaan myös keskeyttää.

Oriiden hengitysteitä ei tähystetä jalostusarvostelutilaisuudessa. Tarvittaessa ori voidaan määrätä endoskopiautkimuksiin, mikäli epäillään kurkun rakenteellisia tai toiminnallisia vikoja tai rasitusverenvuotoja.

IHOTTUMAT

Kesäihottuma ja muut mahdolliset ihoalueen ongelmat kirjataan aina lausuntoon.

KäYTÖSHÄIRIÖT

Jalostusarvostelutilaisuudessa oriin omistaja tai haltija ilmoittaa lomakkeella oriilla esiintyvät käytöshäiriöt. Joissakin tapauksissa vakava käytöshäiriö voi aiheuttaa hevosen hylkäämisen.

OSTEOKONDROOSI (OD) /IRTOKAPPALEET NIVELISSÄ

Hevosilla saattaa kasvuhäiriöiden seurauksena esiintyä nivelissä irrallisia luu- tai rustokappaleita, tai vaurioita nivelrustossa ja sen alaisessa luussa. Kasvuhäiriöt ovat monen tekijän seurausta ja niiden syntyyn vaikuttavat perinnöllisten tekijöiden ohella hevosen kasvunopeus ja ruokinta sekä tiineyden että varsan kasvun aikana.

Yleisimmät kasvuhäiriöiden esiintymispaikat ovat vuohisnivel (sekä etu- että takajalassa), kinnernivel ja takapolvi.

Jalostukseen tarjottavalta oriilta kuvataan seuraavat kohteet:

- **Kaikki varvasnivelet sivulta kohdistuen vuohiseen, kuva rajattava siten, että kavion kärki ja nujuluiden yläkärjet näkyvät samassa kuvassa (LM, jalka palikalla)**
- **Kintereet sisä- ja ulkoviistosta siten, että kalkaneuksen pää ja sääriluun yläosa näkyvät kuvassa (DLPM; DMPL)**
- **Takapolvet sivulta ja edestä siten, että patella on kuvassa näkyvissä (LM; DP)**

TARTTUVAT TAUDIT

Tarttuva kohtutulehdus (CEM) leviää helposti astutuksen tai keinosiemennyksen yhteydessä etenkin, jos hygienia on puutteellinen. CEM on oriilla täysin oireeton, mutta ori voi tartuttaa tammam astutuksen tai keinosiemennyksen välityksellä ja aiheuttaa tammalle kohtutulehduksen.

Kaikki keinosiemennyksellä jalostukseen käytettävät lämminveriset ratsuhevosoriit ja ratsuponioriit on testattava vuosittain CEM:n varalta. Ratsuponioriiden CEM-testaus on tehtävä vähintään viiden vuoden välein, kun ori astuu luonnonmukaisesti. Mikäli oritta ei ole käytetty siitokseen edellisen puhtaan CEM-näytteen jälkeen, testiä ei tarvitse uusida. Kaikki keinosiemennykseen käytettävät oriit on testattava lisäksi vuosittain virusarteriitin (EVA) varalta.

Eläintauteihin liittyvä lainsäädäntö ja sen muutokset otetaan huomioon näissä ohjeissa. Myös muista astutuksen tai keinosiemennyksen välityksellä leviävistä taudeista voidaan tarvittaessa antaa ohjeita tai määräyksiä.

Mikäli perustellusti epäillään oriin levittävän tarttuvaa tautia astutuksen tai keinosiemennyksen yhteydessä, voidaan ori tarvittaessa määrätä jatkotutkimuksiin sekä määräaikaiseen jalostukseenkäyttökieltoon.